

Statenmededeling

Onderwerp

Tweede voortgangsrapportage verzelfstandiging Havenschap Moerdijk

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Datum

25 januari 2016

Kennisnemen van

De tweede voortgangsrapportage verzelfstandiging Havenschap Moerdijk

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

Aanleiding

Met de vaststelling van de [Havenstrategie](#) in juli 2014 is geconcludeerd dat aanpassing van de governance van het Havenschap Moerdijk noodzakelijk is om de doorontwikkeling van het havenbedrijf te kunnen realiseren. De aanpassing van de governance is gericht op ten minste vier onderdelen, te weten:

- Het verder verzakelijken en professionaliseren van het Havenbedrijf om te zorgen voor behoud en versterking van de concurrentiepositie door een optimale kwaliteit en efficiency van de dienstverlening.
- Het meer commercieel positioneren van het haventerrein, het logistiek terrein en het industrieterrein en een gerichte werkwijze van het Havenbedrijf met betrekking tot (internationale) acquisitie van bedrijven en goederenstromen.
- Het versterken van het extern opereren van het Havenbedrijf in de samenwerking met omliggende havens en andere partners in en buiten de regio, om zo te zorgen voor de benodigde infrastructurele voorzieningen en verbindingen met het achterland, voldoende aanbod van geschikt personeel en goede verhoudingen met de omgeving. Ook is samenwerking nodig om de belangen internationaal en nationaal effectief te kunnen behartigen.
- Het zekerstellen van de benodigde financiële middelen voor het Havenbedrijf om de lopende projecten en de extra investeringen die samenhangen met de Havenstrategie (geschat op ongeveer honderd miljoen euro) op een voor GR Havenschap en haar deelnemers alsmede het Havenbedrijf verantwoorde wijze te kunnen realiseren.

U heeft bij de vaststelling van de Havenstrategie in een [motie](#) aangegeven dat bij de aanpassing van de governance als uitgangspunt genomen dient te worden dat de overheid meerderheidsaandeelhouder blijft.

In de notitie "Herijking governance Havenschap Moerdijk" is onderzoek gedaan naar de best passende governance in relatie tot de opgaven en uitdagingen van het Havenschap. Op 29 januari (Moerdijk) respectievelijk 6 februari jl. (PNB) heeft u het college opdracht gegeven tot de [uitwerking van een voorkeursmodel van een NV in combinatie met een gemeenschappelijke regeling \(GR\)](#).

Dit betekent dat alle bedrijfsactiviteiten van de GR worden uitgeplaatst naar een op te richten Havenbedrijf Moerdijk NV. De GR blijft in aangepaste vorm in stand voor het waarborgen van de financiering van de NV. U heeft op 6 februari 2015 aangegeven regelmatig geïnformeerd te willen worden over de voortgang. In september 2015 hebt u een [eerste voortgangsrapportage](#) van ons ontvangen. Hierbij ontvangt u een tweede voortgangsrapportage.

Op 19 februari 2016 vindt een informatiebijeenkomst Governance Havenschap plaats, waarbij een toelichting wordt gegeven op de documenten en de twee voortgangsrapportage, desgewenst gevolgd door een themabijeenkomst.

Bevoegdheid

Ons college is bevoegd de herziening van de governance op basis van het gekozen voorkeursmodel uit te werken. Provinciale Staten is bevoegd om door middel van het uiten van wensen en bedenkingen te besluiten over de uitkomsten van de uitwerking van de op te richten NV. PS dienen de aangepaste GR vast te stellen.

Kernboodschap

De informatievoorziening over de uitwerking vindt in een drietal stappen plaats:

1. Eerste voortgangsnotitie; de belangrijke inhoudelijke keuzes van het voorkeursmodel, de financiering van de NV, de gronden van het haventerrein, en de aandachtspunten en randvoorwaarden zijn verantwoord in de eerste voortgangsnotitie.
2. Tweede voortgangsnotitie; met name in op de voortgang en uitkomsten van de tweede stap waarin het juridisch en financieel boekenonderzoek en de opstelling van de conceptdocumenten centraal staan. In deze notitie wordt ook toegelicht hoe deze keuzes en kaders in de verschillende documenten zijn verwerkt.
3. Het voorstel voor de uiteindelijke uitwerking van het voorkeursmodel zal met de benodigde documenten voor het uiten van wensen en bedenkingen aan uw Staten, de gemeenteraad en de Raad van Bestuur worden voorgelegd.

Voortgang uitwerking tweede fase

De tweede fase omvat onder meer een financieel en juridisch boekenonderzoek en de praktische voorbereiding van de overgang van het havenbedrijf van de GR naar de NV. Verder is gewerkt aan het opstellen van

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

conceptdocumenten ten behoeve van de nieuwe inrichting. De voortgang en belangrijkste elementen van beide processen geven we hierbij weer.

a) **Financieel en juridisch boekenonderzoek en praktische voorbereiding van de overgang van het havenbedrijf van GR naar NV**

Het onderbrengen van de bedrijfsactiviteiten van het havenschap in een NV brengt een aantal praktische vraagstukken met zich mee, die nader in kaart zijn gebracht en waarvoor per onderdeel een plan van aanpak is of zal worden opgesteld. Het gaat onder meer om de volgende zaken:

- Inventarisatie van alle bezittingen, contracten, verplichtingen die van de GR moeten overgaan naar de NV.
- De herinrichting van de balans en financiële administratie: de huidige inrichting is gebaseerd op de regels van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording), die geldt voor provincies en gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. De administratie van de NV moet volgens de regels van het Burgerlijk Wetboek worden opgezet. Hierover is door de accountant een advies uitgebracht. Op basis van dit advies zal een pro forma balans worden opgesteld per 31 december 2015 en de omzetting naar de nieuwe administratie worden voorbereid.
- Overleg met de Belastingdienst over het benutten van de vrijstellingsmogelijkheden van overdrachtsbelasting. Op basis van verkregen fiscaal advies is vrijstelling aannemelijk.
- Voortzetting huidige financieringen via de GR. Aangezien de leningen en financieringsinstrumenten via de GR direct worden doorgeleid naar de NV zullen hiervoor door de GR zekerstellingen worden verlangd door o.m. vestiging van hypotheek op de gronden.

b) **Opstellen conceptdocumenten voor de nieuwe inrichting**

Voor de inrichting van de nieuwe governance van het Havenschap dient een groot aantal documenten te worden opgesteld. Deze regelen dat de nieuwe organisatie is gestructureerd in overeenstemming met de doelstellingen, uitgangspunten en randvoorwaarden die u hieraan heeft gesteld en voldoet aan geldende wettelijke kaders.

Het basisdocument van de set documenten die onderdeel uitmaken van het proces is de Verzelfstandigingsovereenkomst. Dit document fungeert als kaderovereenkomst waarin de drie betrokken partijen, provincie, gemeente en havenschap, afspreken om over te gaan tot het doen oprichten van de NV door de GR. Tevens wordt in de Verzelfstandigingsovereenkomst ingegaan op de wijze waarop partijen invulling willen geven aan onder meer de inrichting van de governance van het havenbedrijf, de inbreng in de NV (waarde, gronden, werknemersregelingen), de bedrijfsactiviteiten en regeling van publieke bevoegdheden, de financiering van het havenbedrijf, het dividendbeleid, de wijziging van de GR en de randvoorwaarden voor

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

toetreding van derden.

Aan de Verzelfstandigingsovereenkomst hangt een groot aantal bijlagen waarin de afspraken van de partijen nader zijn uitgewerkt. Hiertoe behoren:

- de statuten (Akte van Oprichting),
- het directiereglement,
- het reglement van de Raad van Commissarissen,
- het profiel van de Raad van Commissarissen,
- de inbrengovereenkomst met o.m. de inbrengbalans en werknemersregelingen,
- de operationele overeenkomst, met afspraken over de bedrijfsvoering van de NV,
- de financieringsovereenkomst tussen de GR en NV en
- de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.

De volledige set met documenten wordt bij het besluit als één geheel aan u voorgelegd.

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

Kernpunten van de Verzelfstandigingsovereenkomst

Omdat de Verzelfstandigingsovereenkomst het basisdocument is waarvan alle overige documenten zijn afgeleid, willen we u informeren over de stand van zaken van de voorbereiding hiervan. De belangrijkste onderdelen van deze overeenkomst zijn:

a) de aanleiding en overwegingen om over te gaan tot de nieuwe structuur van het havenschap

Om de ambities van de Havenstrategie te kunnen realiseren is geconcludeerd dat het wenselijk is om de bestuurlijke inrichting van het havenschap aan te passen. In de overeenkomst worden de overwegingen voor de keuze van de nieuwe structuur toegelicht.

b) inrichting van de governance van Havenbedrijf Moerdijk NV

De NV zal drie vennootschapsorganen hebben, te weten: de directie, de Raad van Commissarissen (RvC) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA). Over de wijze waarop deze drie organen met elkaar omgaan zijn nadere afspraken gemaakt. Hierbij is nadrukkelijk gekeken wat hieromtrent is geregeld bij de andere zeehavens, die intussen zijn verzelfstandigd. De belangrijkste (concept)afspraken voor de drie organen zijn de volgende:

Directie

Zoals wettelijk is bepaald, is de directie belast met het zelfstandig besturen van het Havenbedrijf. Afgesproken is om de bevoegdheden van de directie statutair aan beperkingen te onderwerpen die inhouden dat voor bepaalde belangrijke besluiten altijd vooraf goedkeuring van

de RvC en/of AvA nodig is. Het gaat hierbij onder meer om investeringsbesluiten boven een bepaalde omvang, aangaan of verbreken van duurzame samenwerkingsrelaties, ontslag van een aanmerkelijk aantal medewerkers, aangaan van leningen en andere financieringen boven een bepaald bedrag, gronduitgifte boven een bepaalde omvang, vaststellen van het grondprijzenplan, etc. Gelet op de omvang van het Havenbedrijf zal de directie bij oprichting bestaan uit één persoon, zoals ook nu het geval is. Voor de directie geldt een beloningsbeleid dat de Wet Normering Topinkomens (WNT) tot uitgangspunt neemt, ongeacht of die wet van toepassing is. De bevoegdheden en richtlijnen van de directie zijn nader uitgewerkt in een directiereglement.

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

Raad van Commissarissen (RvC)

De RvC heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken van het havenbedrijf. Ook kan de RvC de directie adviseren. Bij oprichting zal de RvC uit drie personen bestaan. De AvA kan besluiten dit aantal te verhogen tot maximaal vijf. De werving zal plaatsvinden op basis van het door u vastgestelde profiel. In dit profiel wordt nadrukkelijk opgenomen dat de commissarissen naast deskundigheid op het terrein van bedrijfsvoering, financiën en nautisch maritieme zaken, affiniteit en ervaring moeten hebben met de maatschappelijke en bestuurlijke omgeving waarin het havenbedrijf opereert. Ze moeten in staat zijn om invulling te geven aan het uitgangspunt van de drie P's (profit, planet en people). Spreiding naar leeftijd en sexe is gewenst. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA voor een termijn van vier jaar, die eenmaal kan worden verlengd. In uitzonderingssituaties kan de AvA deze termijn nog éénmaal verlengen. Ook voor de bezoldiging van de RvC geldt de WNT als uitgangspunt. De taken, bevoegdheden en regels voor de RvC zijn nader uitgewerkt in een reglement.

AvA

De oprichting van de NV gebeurt door de GR, die daarmee alle aandelen krijgt. Om te zorgen dat de beide deelnemers toch afzonderlijk via de AvA betrokken blijven in het overleg met de directie en de raad van commissarissen en aandeelhoudersrechten in de NV kunnen uitoefenen is in de statuten geregeld dat sprake is van A en B aandelen. De gemeente kan dan in de AvA de rechten op de A aandelen uitoefenen en de provincie op de B aandelen. Er is dus sprake van gezamenlijke zeggenschap in gelijke verhouding. In de statuten is verder geregeld dat naast de wettelijke bevoegdheden een aantal belangrijke besluiten altijd aan de AvA ter besluitvorming moet worden voorgelegd. Bij de paragraaf 'directie' is een aantal hiervan genoemd. Met het oog op eventuele toetreding van derden is in de statuten de mogelijkheid opgenomen voor de uitgifte van nieuwe

aandelen. Bepaalde besluiten zullen altijd instemming nodig hebben van de aandelen A en B, dus materieel van gemeente en provincie. Dit geldt bijvoorbeeld voor de uitgifte van nieuwe aandelen, opheffing van de kwaliteitseis, benoeming van een lid van de directie of lid van de RvC, de strategie en het meerjarenplan, aangaan van een fusie met een andere onderneming.

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

c) Inbreng van het havenbedrijf in de Havenbedrijf Moerdijk NV

Met de oprichting van de NV wordt het huidige havenbedrijf door GR ingebracht in de NV. Voor het ingebrachte bedrijfsvermogen krijgt de GR al de uit te geven aandelen in Havenschap Moerdijk NV. Van de inbreng wordt een beschrijving gemaakt die onderdeel uitmaakt van de inbrengovereenkomst voorzien van een waardebeoordeling. De accountant zal een inbrengbalans opstellen, die eveneens deel uitmaakt van de inbrengovereenkomst.

Een belangrijk onderdeel van de inbreng bestaat uit de gronden van het havenbedrijf. Hierover is nog aanvullend bepaald dat de aandeelhouders zeggenschap over de exploitatie van de gronden willen behouden door het vaststellen van een grondprijzenbeleidsplan, waarin de kaders voor de uitgifte zijn bepaald. In dit plan dient ook geregeld te zijn dat de publieke gronden van het havenbedrijf nooit als zekerstelling zullen worden ingezet en evenmin worden verkocht of in erfpacht worden gegeven aan derden. Verder heeft de GR het recht van eerste koop ingeval van een faillissement. Dit vergroot de mogelijkheden van een doorstart indien sprake is van insolventie van de NV.

Voor de werknemers geldt dat door de overgang naar de NV er andere arbeidsvoorwaarden zullen gelden; de huidige ambtelijke status van de medewerkers vervalt. Op basis van een vergelijkende verkenning met andere zeehavens zal een nieuwe arbeidsvoorwaardenregeling worden voorgesteld. Uitgangspunt hierbij is dat de arbeidsvoorwaarden tenminste op eenzelfde niveau blijven. Met de medewerkers zal hierover nog nader overleg plaats vinden.

d) Bedrijfsactiviteiten en publieke bevoegdheden

Als gevolg van de uitplaatsing van het havenbedrijf naar de NV zal vanaf de oprichtingsdatum er een wijziging plaatsvinden in de werkzaamheden van de GR en zal de NV de bedrijfsactiviteiten gaan uitvoeren. De NV zal dit doen in overeenstemming met de doelen en ambities van de Havenstrategie en met de door de AvA vast te stellen meerjarenplannen. Dit betekent dat de NV verantwoordelijk is voor onder meer de ontwikkeling en exploitatie van het havenbedrijf, het beheer en onderhoud van het haven- en industrieterrein (inclusief wegen, openbare ruimte, etc) en van de havens, het nautisch en

maritieme beheer, het toezicht op de orde en veiligheid en het innen van haven- en kadegelden.

De publiekrechtelijke grondslag zal worden geregeld via de Haven- en terreinverordening, die door de gemeente zal worden vastgesteld. In navolging van de andere zeehavens zullen de vaststelling en inning van kadegelden en tarieven privaatrechtelijk worden geregeld.

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

e) Financiering van het havenbedrijf

Om redenen die in het eerste voortgangsrapport zijn genoemd zullen de bancaire relaties via de GR worden voortgezet en zullen de financiële middelen die hieruit voortvloeien aan de NV worden doorgeleend. De NV zal hiervoor alle kosten aan de GR vergoeden, alsmede de kosten die de GR moet maken om het doorlenen van de gelden mogelijk te maken. De NV zal voor het doorlenen aan de GR zekerheden verstrekken in de vorm van een recht van eerste hypotheek op de daarvoor in aanmerking komende gronden op het haventerrein en een recht van eerste pand op bestaande en toekomstige vorderingen van Havenbedrijf Moerdijk NV. De afspraken hieromtrent worden vastgelegd in een financieringsovereenkomst.

Het is de bedoeling dat de financiering via de GR en de daarmee samenhangende garanties, zo snel als mogelijk en verantwoord is worden afgebouwd. Op termijn mag verwacht worden dat het havenbedrijf in staat is om zonder overheids garanties te voorzien in haar financieringsbehoefte. De GR kan op dat moment worden opgeheven en er ontstaat dan een rechtstreeks aandeelhouderschap. Daarom zullen de afspraken omtrent de financiering periodiek (om de vier jaar) worden geëvalueerd om te beoordelen of er aanleiding is om hierin verandering aan te brengen. Zodra de NV in staat is om autonoom aanvullende financiering aan te trekken zullen de deelnemers in de GR beoordelen in welke mate afstand kan worden gedaan van zekerstellingen die voor deze aanvullende financiering benodigd is. De zekerheidsrechten op gronden met een publieke functie vallen hier in alle gevallen buiten.

f) Dividendbeleid

In de statuten is bepaald dat alleen de AvA kan beschikken over de uitkeerbare winst, maar dat hiervoor volstreekte meerderheid van stemmen nodig is. Is deze niet aanwezig dan vindt geen uitkering plaats en wordt de uitkeerbare winst gereserveerd en dus toegevoegd aan het eigen vermogen van de NV. Om duidelijkheid te bieden aan de betrokken partijen op basis van welke uitgangspunten en criteria eventuele uitkering van dividend kan plaatsvinden is afgesproken dat

hierover een aparte notitie dividendbeleid wordt opgesteld die door de AvA vertegenwoordigd door gemeente en provincie, wordt goedgekeurd.

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

g) Wijziging van de gemeenschappelijke regeling (GR)

Door de uitplaatsing van het havenbedrijf wordt de functie van de GR beperkt tot die van kapitaalverschaffer van de NV. De GR draagt zorg voor de voorzetting van de bancaire relaties en staat daarmee garant voor de rente- en aflossingsverplichtingen. De financiële middelen worden onder gelijke voorwaarden doorgeleend aan de NV en hiervoor krijgt de GR zekerstellingen van de NV. Verder is de GR aandeelhouder van de NV, maar de feitelijke invulling van het aandeelhouderschap is via de constructie van aandelen A en B toegewezen aan de provincie en gemeente. Door deze beperkte taak van de GR wordt nagegaan of gebruik kan worden gemaakt van de mogelijkheid van de vereenvoudigde structuur van een uitvoeringsGR. Om de nieuwe functie(s) en afspraken met betrekking tot het aandeelhouderschap van de GR te regelen moet de gemeenschappelijke regeling worden gewijzigd. Provincie en gemeente willen hierbij tevens een wijziging van het bestuur doorvoeren, zodat alleen leden van de colleges van GS respectievelijk B&W lid zijn van dagelijks bestuur en algemeen bestuur. De GR kan na afbouw van de garantstelling worden opgeheven, waarna er een rechtstreeks aandeelhouderschap ontstaat.

h) Toetreding van derden tot Havenbedrijf Moerdijk NV

De structuur van de NV is zodanig ingericht dat het mogelijk is dat één of meer derden kunnen toetreden als aandeelhouder van Havenbedrijf Moerdijk NV. Met het oog hierop is in de Verzelfstandigingsovereenkomst hieraan een aantal voorwaarden gesteld:

- Toetreding vereist de goedkeuring van zowel provincie als gemeente
- De provincie en gemeente behouden samen de meerderheid van de uitgegeven aandelen
- Toetreding is alleen mogelijk voor publiekrechtelijke rechtspersonen of rechtspersonen waarvan publiekrechtelijke rechtspersonen de volledige zeggenschapsrechten bezitten (overheidsNV's)
- Een derde partij krijgt andere aandelen dan aandelen A of B. Met andere woorden: voor toetreding van een derde partij zullen nieuwe aandelen moeten worden uitgegeven
- Een derde partij die aandelen wil verwerven moet (a) zich committeren aan de realisatie van de doelstellingen van de

Havenstrategie en (b) een wezenlijke bijdrage leveren aan de realisatie van die doelstellingen en strategie. Tevens zal deze een prijs moeten betalen die reëel recht doet aan de waarde van het Havenbedrijf.

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

Consequenties

Er ontstaat een slagvaardig bedrijf met een krachtige sturing van de aandeelhouders, een duidelijk mandaat voor de directeur en professioneel toezicht door een raad van commissarissen.

Europese en internationale zaken

De nieuwe governance draagt bij aan het versterken van de positie van het havenbedrijf in internationaal verband.

Communicatie

Over de voortgang van de uitvoering van de Havenstrategie wordt periodiek door de drie partijen een nieuwsbrief uitgebracht die breed onder bedrijven, stakeholders en belangstellenden wordt verspreid. Hierin wordt ook het onderwerp governance meegenomen. Hiernaast wordt over de voortgang actief gecommuniceerd met diverse stakeholders.

Vervolg

Op 19 februari 2016 vindt een informatiesessie plaats waarin een presentatie wordt gegeven met een toelichting op de opgestelde documenten en de overwegingen die hierbij gemaakt zijn die u in de eerste en tweede voortgangsrapportage ontvangen hebt. Tevens is er gelegenheid tot het stellen van technische vragen. In de procedurevergadering is reeds besloten, indien hier behoefte aan is, deze informatiesessie te laten volgen door een themabijeenkomst waarin u suggesties kunt doen en wensen kunt uiten. Het eindvoorstel zal ter besluitvorming aan u worden voorgelegd. De planning hiervoor is dat u deze op 24 juni oordeelsvormend en 15 juli 2016 besluitvormend kunt behandelen. Bij het eindvoorstel zal tevens zijn opgenomen:

- a. een integrale risicoanalyse volgens de Risman methode zodat voor u ook inzichtelijk is welke risico's deze Verbonden Partij inhoudt en hoe deze beheerst zullen worden,
- b. een overzicht van de borging van de publieke belangen; eventuele verschillen worden inzichtelijk gemaakt aan de hand van een transformatietabel.

Parallel hieraan wordt gewerkt aan de verdere verkenning met mogelijke samenwerkingspartners. Hierover wordt u separaat geïnformeerd, zodra de voortgang hierin daartoe aanleiding geeft.

Nadat u met de voorstellen hebt ingestemd, zal aan de GR opdracht worden gegeven om de oprichting van de NV voor te bereiden. De beoogde

oprichtingsdatum van de NV is 1 januari 2017. Dit is ook de startdatum voor de gewijzigde GR.

Datum

25 januari 2016

Documentnummer

GS: 3910442

PS: 3916333

Bijlagen

1. Concept Overeenkomst tot verzelfstandiging van het Havenbedrijf Moerdijk
2. Concept Akte van Oprichting (Statuten)
3. Concept Directiereglement
4. Concept Reglement van de Raad van Commissarissen
5. Concept Profiel van de Raad van Commissarissen
6. Concept Inbrengovereenkomst

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

mw. ir. A.M. Burger

Opdrachtgever: A. Meulepas, ameulepas@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afd. Economisch Beleid en
Deelnemingen

Opdrachtnemer: J.P.M. van der Ham, jvdham@brabant.nl,
Cluster Economie en Internationalisering en Afd. Economisch Beleid en
Deelnemingen